

2.38 kron, v Trstu po 2.35 kron, v Gradcu po 2.21 kron, v Lvovu po 2.77 kron. Razloček mej Dunajem in Lvovom je več kakor velik. Vzlic višjim taritom pa se morajo zavarovalnice vedno boriti z deficiti, a vlada jim vendar ne dovoli nikacih olajšav. Nasprotno. Prošnja za oproščenje od poštnine in za oproščenje od prispevkov za obrtna nadzorništva se je pač odbila, zato pa se je revizija nevarnostnih razredov tako izvršila, da pomeni novo breme za delodajalce.

To so glavni pomisleki in glavne pritožbe, ki jih imamo delodajalci-podjetniki glede zavarovalnice proti nezgodam. Že leta in leta se potegujemo za to, da se dotični zakon času in razmeram primerno in na podlagi pravice preuredi, ali doslej so bila vsa ta prizadevanja zastonj, ker je vladni svetnik Kögler kar zaljubljen v te zavarovalnice. Ker ni ž njim ničesar govoriti, priporočamo našim poslancem, naj se zavzemo za to stvar.

Obrtnijske raznoterosti.

Razglas. Vsled razpisa c. kr. ministrstva za notranje stvari z dne 22. marca 1901, št. 10.028, in z ozirom na razglas c. in kr. državnega vojnega ministrstva „pomorski oddelek“, ki je bil objavljen v uradnem listu k novinam „Lai-bacher Zeitung“ z dne 24. januarja t. l., št. 20, se daje na znanje, da je bil zborni brzojavni promet z Vzhodno Azijo pri pomorskem oddelku glede obeh prometnih smeri ustanovljen v soboto, dne 23. marca t. l.

Kmetijstvo.

Sadimo sadno drevje!

Med vsemi kmetijskimi strokami prinaša sadjarstvo, ako se pravilno goji, največje dohodke. Res je sicer, da ne rodi sadno drevje vsako leto in tudi je res, da se sadje v dobrih letinah le težko proda, če pa pomislimo, da ne zahteva sadno drevje skoraj nobenega dela, moramo priznati, kako velikega pomena je za naše kmetijstvo osobito sedaj, ko so težaki jako dragi. Če bi pa s sadnim drevjem boljše ravnali, nego je naša stara navada, gotovo bi ne bilo toliko slabih letin. Ako se pa ne zmenimo za drugo, nego da sadje ž njega pobere, gotovo je, da nam ne more prinašati mnogo. Tudi bi se dalo sadje boljše spečati, če bi se kmetje združili ter sadje skupno prodajali in uporabljali.

Pri nas na Slovenskem je obnebje kakor ustvarjeno za sadjarstvo. Žal je le, da se še vse premalo goji! Koliko denarja, ki gre sedaj v Italijo, prijeli bi lahko Primorci za zgodno sadje, če bi ga imeli! Zgodne črešnje, hruške, smokve, jagode itd. dajale bi nam trikrat večje dobičke, nego nam jih daje sedaj žito, s katerim imamo skoraj večje stroške nego dohodke. Obnebje, lega in deloma tudi zemlja dajejo nam tako ugodne položaje za pridelovanje zgodnjega sadja, kakor malokateri deželi. Saj smo severu najbližji!

Kakor je pa za Primorsko zgodno sadje velikega pomena, ravno takega pomena je za Štajersko in Kranjsko pridelovanje poznega sadja. Obnebje je tu še milo, zato se sadje jako lepo razvija. Posebno ugaja v teh deželah jabolki, katera se pa v vroči Istri in na suhem Krašu nič prav ne sponaša. Saj pa je dobilo štajersko sadje tudi v tujini dobro ime. Škoda je le, da gre čestokrat pod tujim imenom v svet, radi česar jako trpi naše sadjarstvo.

Naši ljudje se večinoma izgovarjajo, če se jih vpraša, zakaj ne sade sadnega drevja, da se jim sadje pokrade. V mnogih okrajih je to žalostna resnica. Krivi so prebivalci sami, ker poljske tatove premalo kaznujejo in zato, ker premalo drevja zasajajo. Da bi imeli vsi sadje, gotovo bi ne palo nikomur na um, da bi šel krasti!

Sadno drevje ne zahteva Bog vé kako dobre zemlje in tudi ne, kakor sem prej povedal, posebnega dela. To malo pa, kar ga je, se mora opraviti, če hočemo, da nam bo prinašalo mnogo pridelkov. Velikega pomena je, da se izbere na vsaki kraj, zemljo in lego pravo drevesno vrsto. Tudi je treba zemljo primerno pripraviti ter zasajati samo lepo vzgojena drevesca. Sadno drevje pa se ne zasaja samo po polju, kakor je pri nas splošna navada, marveč ono uspeva jako dobro tudi na travniku in še celo na pašniku. Taka zemljišča je treba seveda potem večkrat gnojiti, kar pa ne pride samo drevju, marveč tudi travi prav. Dobili bomo torej mnogo več trave in zraven še obilo sadja. Koliko puščav bi se lahko spreobrnilo pri nas v lepe sadovnjake, ki bi prinašali stalne in obile dohodke! Posebno občinskim zborom predlagam tu na posvetovanje, ali bi se ne dali občinski pašniki, travniki itd. posaditi. Koliko nosi sadno drevje, če se pravilno ž njim ravna, znam povedati sam prav dobro. V sadovnjaku, ki meri okoli 5 oral zemlje napravil sem pred par leti nad 70 hl izvrstnega mošta, razun tega pridelal še za okoli 1000 gld. sadja. Poleg tega se je v sadovnjaku trikrat kosilo. Vsi stroški so znašali ono leto komaj 200 gld. Dobiček je bil torej jako lep.

Gotovo najde naš listič kakega bravca, ki bo z nami nasprotnega mnenja in bo morda menil, ker se njemu sadno drevje ne sponaša, da širimo krive nauke. Saj se mi dogodi to na mojih potovanjih po deželi čestokrat. Sadje pri nas ne uspeva, pravijo. No, da ne uspeva povsod vsaki sadež, to je res, da pa ne uspeva nobeno sadje, ta je gola. Kmetovalci, ki govore na gornji način, so večinoma sami krivi svojemu neuspehu. Ogledal sem si sadovnjake že mnogih takih gospodarjev, a potem se nisem čudil, da tako govore. Tu je rastlo drevo ob drevesu podobno gozdnemu grmovju, oblike ni imelo nobene, a bilo je večinoma pokrito z drevesnim lišajem in mahom. Po tleh je rastla redka trava in travniški pleveli, ki so pravili, da ni občutila ona zemlja, od kar obstoji, blagodejnega vpliva, ki ga daje gnoj. Sploh se je poznalo, da se gospodar le tedaj zmeni za svoj sa-

dovnjak, kadar je treba pobrati iz njega sad. Kako naj mu prinaša sadno drevje dobiček!?

Kakor vsaka rastlina potrebuje tudi sadno drevje gorkote in svetlobe. Brez njiju niti ne raste, še manj pa rodi. V goščavi ne more pa dobiti dovolj teh velevažnih faktorjev. Ravno tako se ne sponaša drevje, če mu vzamejo bodi si rastlinski, bodi si živalski škodljivci vso moč, ki jim jo daja narava. Ako še celo trava ne raste v zemlji, kjer smo zasadili sadno drevje, kako naj pričakujemo, da bo rastlo tam drevo, a kako smemo še pričakovati, da bo to rodilo.

Kdor se boče torej poprimiti umnega sadjarstva, komur je volja napredovati v kmetijstvu in z napredkom rešiti se propada, ki preti našemu kmetu, pomni naj na sledečih devet zapovedij, ki se podlaga celega sadjarstva.

1. Zasajaj samo plemenito sadje, kateremu prija dotična zemlja, obnebje in lega. Divjačina ti bo rodila vedno slab sad. Ne sadi pa preveč vrst! Vsaki okraj bi moral določiti, katere vrste sadja naj se sadi. Mešanega sadja ne boš nikdar drago prodal.

2. Sadi samo že vzgojena drevesca. Te izgojiš v drevesnici mnogo lažje, nego na travniku, polju ali pašniku. Tudi imaš od njih prej dohodek. Drevesno deblo bodi ravno, a veje naj bodo lepo razpeljane. Od spridenega in pokvarjenega drevesca ne pričakuj mnogo dobička.

3. Predno sadno drevje zasajaš, zemljo primerno pripravi. Navadno se izkoplje 130 do 150 cm široka in 60 cm globoka jama, ki se pred saditvijo tako zasuje, da pride zemlja z vrha na dno, iz dna pa na vrh.

4. Sadno drevje sadi v primerno daljavo. Za hruške, jabolke, črešnje, orehe napravi naj se jama, od jame 10 m narazen, 6 do 8 m pa, če sadiš češplje, slive, breskve, smokve in sploh drevje, ki ima slabo raščo.

5. Drevo zasadi v tisto globočino, kakor je rastlo prej. V nasprotnem slučaju čestokrat drevo boleha in tudi pomrje. Pri tem delu je dobro pognojiti drevo s kompostom ali s sprhljim gnojem.

6. Prva leta daj drevescu krepko oporo in obrezuj ga tako, da dobiš lep, enakomeren vrh. Pazi tudi, da mladega drevesca ne poškoduje živina ali zajci. Zato je najboljša, če ga obdaš s trnjem.

7. Ko pričenja drevo roditi, pognoji naj se v jeseni s hlevskim gnojem, če pa tega nimamo, pa z gnojnico in Thomasovo žlindro. Slednja se nadomesti lahko tudi s pepelom. Gnoji naj se pod krajem vrha, ker se nahajajo pod njim drobne koreninice, ki vsprejemajo redilne snovi. Gnojenje naj se ponavlja vsaj vsako drugo ali tretje leto.

8. Sadja ne klati z drevesa, marveč obiraj ga. S klatenjem ne pokvariš samo sadja, ki ni potem za nobeno kupčijo, marveč ž njim polomiš na drevesu tudi popje, ki je namenjeno za sad v prihodnjem letu.

9. Vsako jesen pobeli sadno drevje z vapnom, ki pomori lišaj, mah in še mnogo drugih drevesnih škod-

ljivcev. Pri tem delu očisti drevo in odstrani vse mrtve vrhe ter one, ki drevo kvarijo. Vsako rano zamaši z drevesnim voskom ali pa s kotranom, kateri pa ne sme priti na lubad, ker bi ga zažgal.

Mnogo je gospodarjev, ki bi se radi poprijeli sadjarstva, a nimajo primernih drevesc, da bi jih zasajali. Takim gospodarjem svetujem, naj si že letos pripravijo vsaj divjakov, ki jih zasade v globoko prekopen, dobro pognojen prostor pol metra raz sebe ter jih cepijo v letu na speče oko. Ako drevesnico čistijo, dobijo za dve, tri, štiri leta lepo, cepljeno drevesce, ki ga lahko presadijo na stalno mesto. Če se torej že letos ganemo, smo eno leto naprej! Divjaki se dobivajo na Primorskem, menda tudi na Štajerskem in Kranjskem pri vladi za manj premožne pesestnike brezplačno. Za majhno ceno pa se dobijo tudi v različnih drevesnicah v Gorici, Mariboru, Ljubljani, potem na kmetijskih šolah. Kako se drevesca cepijo v oko, govorili bomo ob času. Sedaj kličemo samo: Sadite!

A. Št.

Poučni in zabavni del.

Julija.

Spisal Josip S.

I.

Minulo je solsko leto 188. in približala se je doba željno pričakovanih počitnic.

Radostnega srca sem se poslovil od svojih učencev. Kolegi smo si voščili vesele počitnice in — z Bogom!

»Za mano ostani, o mesto!

Z veselo te dušo pustim.«

— — — — —

Tako sem nehote vskliknil, vozeč se domov, k ljubljnim in ljubečim roditeljem. In kako ne bi hitel vesel domov? Vsaj je minulo jedno leto, odkar sem segel poslednjič očetu in materi v roko. Kedo bi se torej ne veselil po dolgem času zopet videti ljubljene svojece!

Nekaj dni po mojem prihodu sta mi jela pripovedovati roditelja, da se je naselil blizu vasi v prijazni, gradiču podobni hiši, gospod, kateremu sta izpovedala, da imata sina, ki poučuje v „velikih“ šolah. Tudi on, tako jima je pravil tujec, je poučeval v višjih šolah; vender, sedaj bi rad v miru preživel večer svojega življenja. Baj je tako učen, kakor sam gospod župnik. Razodela sta mi, da me pričakuje željno, ker je vedno tako sam; razven postrežnice nima nikogar v hiši in tudi ne občuje z nikomur.

Želel sem izpoznati ga tem preje, kajti mislil sem, tudi jaz bom bržkone pogrešal družbe in morebiti si bova dobra družabnika. Čakal nisem ugodne prilike seznaniti se ž njim, marveč kar posetil sem ga.

Potrkam. — „Prosto!“ se začuje komaj glasen klic iz sobe. Vstopim.